

ΤΑ ΣΧΟΛΙΑ

Η ΘΕΣΗ ΤΗΣ ΥΔΡΙΑΣ

Ἡ Ἵδρια πρωτοβγήκε τὸ Φεβρουάριο τοῦ 1973, ἐπειδὴ εἶχε φοιτήσει ὁ καιρὸς τῆς. Ἐίχαν προηγηθεῖ (10 χρόνια περίπου) τὰ τρία τεύχη τοῦ "Ὀστρακου (πὸν βγάλαμε στὴν Πάτρα μὲ τὸν Ἄντρεά Μπελεζίνη) καὶ μερὶ καὶ βιβλία πὸν ἔδειξαν πὸς στὴν Πάτρα ὁ-πῆρχε δουλειὰ νὰ γίνει.

Ἐκείνη ἡ δουλειὰ ἔγινε. Βγήκαν γύρω στὰ 30 βιβλία, ποίηση κυρίως, καὶ ἡ Ἵδρια ἔχει παρουσιάσει ὡς τὰ τώρα πολλὰ πράγματα στὰ 17 τεύχη τῆς, πὸν ἔδειξαν σίγουρα τί ἤθελε καὶ πὸς ἔκανε αὐτὸ πὸν ἤθελε. Ἡ ἐκτίμησή τοῦ ἔργου τῆς μπορεῖ νὰ γίνει μὲ τὴ μελέτη τῶν τευχῶν τῆς.

Σ' αὐτὸ λοιπὸν τὸ τεύχος 18, μετὰ τόσο ἀγῶ-νης τῆς στὴν Πάτρα μικρῶν χρόνων καὶ μετὰ ἀπὸ ὀδύνες μὲ προσωπικές, σήμερα πὸν ἀ-κόμη ζεῖ ἡ Ἵδρια μὲ τὴν ψυχὴ στὰ δόντια, νομίζουμε πὸς μπορεῖ, ἀναμενόμενη στὴν πραγματικότητα τῶν τευχῶν τῆς τριῶν τέ-τοιων χρόνων, νὰ θυμώσει τὴ θέση τῆς καὶ νὰ προτείνει ὑπεύθυνα καὶ ἀποφασιστικὰ τὴ στρο-φὴ πρὸς αὐτὴ τῆς τὴ θέσῃ, τῆς μελέτης τῶν ὅλων ἐλληνικῶν μέσα ἀπ' τὸ δημοτικὸ τρα-γοῦδι καὶ μὲ δάσκαλο τὸ Σολωμὸ: τὸ τεύχος Σολωμοῦ (16) ἔδειξε πανηγυρικὰ πὸς γενικά σήμερα ὁ Σολωμὸς στέκεται ψηλά, μόνος καὶ ὀδηγός. Οἱ προτάσεις γιὰ τὸ δημοτικὸ τρα-γοῦδι προχωροῦν τὴ σπουδὴ του. Πολλὰ κεί-μενα παρουσιασμένα τὴ βοηθᾶνε. Ἐχουν γρα-φτεῖ μελέτες καὶ ἔχουν γίνει ποιητὲς πὸν βγαί-νουν ἀπ' τὰ ἐλληνικά καὶ ποιητὲς ἑλληνικῶν. Καὶ κάθε τεύχος τῆς Ἵδριας ἔρχεται φυσικά ἐτὰ ἀπὸ τ' ἄλλα, ὥστε καὶ μόνο του νὰ μι-αεῖ καθαρά.

Ἰσπορεῖ λοιπὸν ἡ Ἵδρια νὰ πει τώρα τὸ λόγῳ ἡς μὲ τὴν ἀξίωση νὰ λογαριασθεῖ: Ἡ νέα Ἑλλάδα πρέπει νὰ βγεῖ ἀπ' τὴν πραγματικὴ Ἑλλάδα καὶ ἡ τέχνη, ἡ ποίηση, ἡ γλῶσσα πρέπει νὰ εἶναι ἐλληνικὴ, χωρίς ἐλληνικά, γλῶσσα, ποίηση, τέχνη, Ἑλλάδα δὲ γίνεται. Ποιὰ εἶναι τὰ ἐλληνικά, ἡ Ἵδρια τὸ δείχνει σταθερὰ κοιτάζοντας ἀπ' τὸν Ὀμηρο καὶ τὰ κείμενα τῶν λαῶν τοῦ κόσμου, ὡς τοὺς πρωτόγονους καὶ τὰ παιδιά καὶ τὴν πραγμα-τικότητά τοῦ χωριᾶτη. Ἐτσι, βλέπει ἡ Ἵ-δρια καὶ τὰ σύγχρονα καὶ ἔχει πολλὰ (καὶ ἀρ-κετὰ ἀπ' αὐτὰ πρῶτη) παρουσιάσει. Δὲν στρέφεται λοιπὸν στὸ χτές, κοιτάει τὸ σήμε-ρα, τὸ ἀληθινὸ ὅμως σήμερα, μέσα στὸν κό-σμο καὶ στὴν Ἑλλάδα τοῦ κόσμου. Θὰ ἦταν χοντρὸ λάθος νὰ θεωρηθεῖ ρομαντικὴ ἡ Ἵ-δρια. Τὸ ἔργο τῆς, τὰ βιβλία τῆς καὶ τὰ Ὀστρακα μιλᾶνε πολὺ εὐγλωττα, ἐλλιζομε. Οἶτε νὰ τοποθετεῖται στὴν «ἐλασχία» ἡ Ἵ-δρια, γιὰ τὸ λόγῳ τῆς δὲν εἶναι «ἐπαρχια-κός» — οἶτε νὰ ποιητικὴ τῆς βιβλία. Ζητήσι-λοιπὸν ἡ Ἵδρια γλῶσσα ἐλληνικὴ, πραγματι-

κὴ ἐλληνικὴ τοῦ σήμερα πὸν ζοῦμε ἀλλὰ μ' ὅλη τὴ ζωὴ πὸν γιὰ μᾶς ζεῖται ἐλληνικά καὶ ἔτσι ἀνθρώπινα — καὶ ἀνθρώπινα. Τέτοια γλῶσσα βρίσκει στὸ δημοτικὸ τραγοῦδι καὶ στὰ δικά του. Κι ὄχι στὸ λαογραφικὸ δημο-τικὸ τραγοῦδι στὸ δημοτικὸ τραγοῦδι τῆς Ἵ-δριας, τῶν Ἑλλήνων πὸν πιστεύει καὶ σέβε-ται ἡ Ἵδρια. Αὐτοὶ οἱ Ἕλληνες εἶναι σημε-ρῖνοι, παιδιὰ τῶν πατέρων τους καὶ πατέρες τῶν παιδιῶν τους.

ΕΝΑ ΣΧΟΛΙΟ ΣΤΗ ΜΟΥΣΙΚΗ

Μὲ ρώτησαν κάποτε, περισπούδαστα, πὸς βλέπω ἐγὼ τὰ σημερινὰ μουσικὰ στερεό-ματα.

Ἡ ἀπάντησή μου ἦταν: (ἔλες καὶ δὲν ἀκου-σα τὴν ἐρώτησή): Εἶμαστέ Ἕλληνες καὶ πάρα πολλοὶ ἀπὸ μᾶς δὲν ἔχουν ἐλληνικὴ μουσικὴ. Θέλω νὰ πῶ πὸς ἔκείνο πὸν εἶναι οὐσιαστικὸ, εἶναι ἡ ἀ λ η θ ι ν ῆ προσφορά καὶ ἀπόδοση στὴν τέχνη καὶ συγκεκριμένα, τῆς μουσικῆς. Πὸς μπορῶ ν' ἀπαντήσω γιὰ τὰ «μουσικὰ στερεόματα», δὲν αὐτὰ, τέλος πάντων, προ-δίδονται καὶ ἀρχίζουν νὰ τρίζουν ἐπικλόνοντα; Καὶ πὸς μπορῶ νὰ περιβλέψω τὴν ἀρχὴ μᾶς πολὺ παλιὰς μουσικῆς παράδοσῆς μᾶς καὶ ἐννοῶ βασικά, τὸ δημοτικὸ τραγοῦδι, τοὺς Ψαλμοὺς, τὴ Βυζαντινὴ μουσικὴ, γενικώτερα. Δὲν φτάνει, νομίζω, πὸν χειροκροτήσαμε κανά-δυο - τριεῖς παλιούς μεγάλους μουσικούς - δά-σκαλους καὶ κανά - δυὸ κατόπι.

Γιὰ τὸ αὐτὸ πὸν ἀσχολοῦμαστε μὲ τὴν τέχνη γενικά, εἴτε ἐπαγγελματικὰ εἴτε ἐρασιτεχνι-κά, θὰ πρέπει νὰ μᾶς κυριαρχεῖ μιὰ ἀγωνία βασικὴ, θάλαγα, γιὰ τὸ πρωταρχικότερο στοι-χείο πὸν φτιάχνει ὅλη τὴν τέχνη: τὴν Ἀρχὴ τῆς καὶ ἀπὸ καὶ ἔκωνώντας κανεὶς προχωρεῖ εὐλαχρινὰ καὶ συνεπέστερα.

Τέλος δὲν ἰσχυρίζομαι σ' αὐτὸ τὸ πράγμα. Καὶ ἡ μελέτη α.χ. μουσικολογικά, στοῦ τόπου μᾶς τὰ πράγματα, εἶναι καὶ θὰ πρέπει νάνα, νο-μίζω, τὸ πρῶτο βήμα γιὰ τὴ συνέχεια πὸν συγγενεῖ ἀλλὰ καὶ διδάσει.

Σωτήρης Σακελλαρόπουλος

ΔΥΟ ΒΙΒΛΙΑ

✱ Χρήστου Βασιλίδη: Ἡ ἀθέατος ὄψις

Μὲ χαρὰ σημειώνουμε τὴν ἐκδοση τῆς συλ-λογῆς τοῦ Χρήστου Βασιλίδη «Ἡ ἀθέατος ὄψις» στὴν Πάτρα. Γνωστός στὴν «Ἵδρια» καὶ στοὺς ἀναγνώστες τῆς ὁ Χρ. Βασιλίδης, θὰ διαβασθεῖ τώρα πὸ σωστά, ἔτσι καὶ ἀπ' τὸν περιορισμένο κύκλο στὸν ὁποῖο προόρισε τὴν πολυγραφημένη (ὅμως φροντισμένη) ἔκ-δοσή του.

Ἡ «Ἀθέατος ὄψις», καὶ μὲ τὸν τίτλο τῆς